

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 28.11.2012 r. wnioskodawcy K. W., S. i W. wnieśli o:

- ustanowienie służebności przesyłu za wynagrodzeniem na należącej do K. i S. małżonków W. nieruchomości gruntowej położonej w T., gmina L., powiat (...), województwo (...), oznaczonej jako działka gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Kluczborku, Wydział V Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze KW OP 1 (...) na rzecz (...) S.A. z siedzibą w K., polegającej na:
 - a. prawie do wstępu na powyższy grunt, a także używania i korzystania z nie większego niż 1 ha obszaru gruntu bezpośrednio przylegającego do urządzeń przesyłowych w celu wykonywania czynności związanych z eksploatacją, naprawą, konserwacją i modernizacją powyższych urządzeń;
 - b. obowiązku powstrzymania się przez każdoczesnego właściciela nieruchomości obciążonej od działań, które uniemożliwiałyby dostęp i korzystanie z powyższych urządzeń przesyłowych;
- zasądzenie od uczestnika postępowania na rzecz wnioskodawców kwoty 40.000 zł tytułem odpowiedniego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu płatnej w terminie 7 dni od uprawomocnienia się postanowienia wydanego w niniejszej sprawie.

Wnioskodawcy wnieśli również o zasądzenie od uczestnika postępowania na ich rzecz zwrotu kosztów postępowania sądowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, iż K. i S. małżonkowie W. są współwłaścicielami nieruchomości gruntowej o pow. 4.1472 ha położonej w T., gmina L., powiat (...), województwo (...), oznaczonej jako działka gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Kluczborku, Wydział V Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...). Współwłasność powyższej nieruchomości wnioskodawcy nabyli od Agencji Nieruchomości Rolnych w drodze umowy sprzedaży z dnia 11.06.2010 r. potwierdzonej aktem notarialnym Rep. A nr (...) sporządzonym przed notariuszem A.R. P. w Kancelarii Notarialnej w O..

Na przedmiotowej nieruchomości, bez zgody jej współwłaścicieli, zostały posadowione urządzenia przesyłowe należące do uczestnika postępowania (...) S.A. z siedzibą w K. wykonującego przy ich pomocy działalność swojego przedsiębiorstwa. Uczestnik postępowania nie neguje tak faktu istnienia na nieruchomości wnioskodawców stanowisk słupowych oraz linii napowietrznej, jak również korzystania z powyższych urządzeń przez przedsiębiorstwo przesyłowe, jakim jest uczestnik. Dotychczas jednak nie została na rzecz uczestnika ustanowiona służebność przesyłu, pomimo uprzedniego wezwania go przez wnioskodawców. Niewątpliwie zaś, w ocenie wnioskodawców, jedynie w tej formie możliwe jest trwałe i kompleksowe uregulowanie sytuacji faktycznej i wzajemnych relacji uczestników postępowania.

Uczestnik postępowania obecnie korzysta w oznaczonym zakresie z nieruchomości należącej do wnioskodawców w związku z posadowieniem na niej urządzeń przesyłowych i bieżącym korzystaniem z nich zgodnie z ich przeznaczeniem. Powyższe zaś działania istotnie ograniczają przysługujące wnioskodawcom prawo własności nieruchomości, w szczególności w zakresie korzystania z niej w sposób zgodny z jej społeczno-gospodarczym przeznaczeniem, jak również swobodnego rozporządzania nieruchomością. Fakt posadowienia na gruncie stanowisk słupowych i prowadzonej przez nie linii energetycznej nie pozostaje bez znaczenia dla obecnych współwłaścicieli, jak również dla ewentualnych nabywców gruntu. Nieruchomość taka jest faktycznie obciążona tak stojącymi na niej urządzeniami i napięciem wytwarzany przez linię energetyczną, jak i prawem uczestnika do korzystania z powyższych. Obecni i przyszli właściciele gruntu zmuszeni są tolerować zaistniały stan i odpowiednio kształtować swoje uprawnienia oraz plany w zakresie zagospodarowania terenu, nie tylko, co do obszaru, ale także sposobu

korzystania. Ponadto, wnioskodawcy zmuszeni są umożliwić pracownikom uczestnika postępowania czy jego podwykonawcom dostęp do urządzeń przesyłowych w celu ich naprawy, konserwacji czy modernizacji.

Wnioskodawcy wskazali, iż mają świadomość, że posadowione na ich nieruchomości urządzenia przesyłowe są niezbędne uczestnikowi postępowania z uwagi na prowadzoną przez niego działalność. Równocześnie powyższe stanowiska słupów i linie energetyczne służą zaspokajaniu ważnych potrzeb społeczeństwa związanych z dostarczaniem energii elektrycznej, którą to funkcję również trzeba mieć na uwadze przy regulowaniu wzajemnych relacji uczestników niniejszego postępowania. Z uwagi na powyższe, pomimo naruszenia własności wnioskodawców przez uczestnika postępowania, strona wnioskująca nie chciałaby korzystać z przysługującego jej roszczenia negatoryjnego zmierzającego do nakazania uczestnikowi zaniechania naruszeń i przywrócenia stanu zgodnego z prawem poprzez usunięcie urządzeń przesyłowych posadowionych na gruncie wnioskodawców. Takie działanie byłoby niekorzystne społecznie i nieuzasadnione z ekonomicznego punktu widzenia, czego pełną świadomość mają wnioskodawcy.

Dlatego też w ich ocenie żądanie ustanowienia służebności przesyłu na rzecz uczestnika jest nie tylko ich prawem na podstawie art. 305² § 2 kc, ale wręcz koniecznością.

W odpowiedzi na wniosek z dnia 21.05.2013 r. uczestnik postępowania (...) S.A. z siedzibą w K. wniósł o oddalenie wniosku w całości oraz zasądzenie od wnioskodawców na rzecz uczestnika kosztów postępowania według norm prawem przepianych.

W uzasadnieniu wskazano, że linia napowietrzna 15 kV przebiega nad łąką i nie stanowi żadnych szczególnych ograniczeń w użytkowaniu gruntu przez właścicieli. Istnienie linii nie stwarza też utrudnienia i dodatkowego nakładu pracy w uprawach, nie generuje także dodatkowych kosztów. Przedmiotowe urządzenie energetyczne nie ma też negatywnego wpływu na jakość i wysokość plonowania oraz na życie i zdrowie ludzkie. Zakres ingerencji uczestnika związany z okresowymi przeglądami i oględzinami linii jest również minimalny (co 5 lub 10 lat). Dla usunięcia ewentualnych awarii wystarczającą podstawę stanowi art. 124 ust. 6 ustawy z 21.08.1997 r. o gospodarowaniu nieruchomościami, zgodnie z którym obowiązek udostępnienia nieruchomości w celu wykonania czynności związanych z konserwacją oraz usuwaniem awarii urządzeń przesyłowych jest obowiązkiem wynikającym z mocy prawa. Uczestnik z ostrożności kwestionuje także wysokość wynagrodzenia żądanego we wniosku. Jest ono, w jego ocenie, znacznie zawyżone, nieudowodnione i nie odpowiadające zasadzie z art. 305² kc.

Uczestnik podniósł również zarzut nabycia przez zasiedzenie służebności przesyłu, odnoszący się do linii napowietrznej 15 kV przebiegającej przez działkę wnioskodawców Nr (...). Uczestnik wskazał, iż linia napowietrzna 15 kV została wybudowana przez 1945 r. ubiegłego wieku, pozostaje ona na majątku uczestnika, jest przez niego eksploatowana, modernizowana nieprzerwanie od ponad 50 lat. Odcinek linii przebiegającej nad działką Nr (...) powiązany jest funkcjonalnie i zasilany ze stacji transformatorowych murowanych będących własnością uczestnika postępowania, a to stacji O. i stacji K., natomiast nieruchomości na których są posadowione pozostają w wieczystym użytkowaniu uczestnika postępowania. Zgodnie zaś z tezą pierwszą postanowienia Sądu Najwyższego z 18 maja 2007r. w sprawie o sygn. akt I CSK 64/07 1., decyzja wydana w oparciu o art. 2 ust. 3 ustawy o zmianie u.g.g. (Dz. U. z 1990 r. Nr 79, póź. 464), może być uznana za dokument stwierdzający, że doszło do przeniesienia posiadania nieruchomości, której decyzja dotyczyła. Państwowa osoba prawna, która do dnia 5 grudnia 1990 r. wykonywała zarząd operatywny mieniem państwowym i z tym dniem, już jako posiadacz nieruchomości, została uwłaszczona, może wykazać przejście posiadania nieruchomości ze Skarbu Państwa na nią samą decyzją wydaną na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy o zmianie. Uczestnik wskazał nadto, iż jest następcą prawnym Zakładu (...) SA, na dowód czego przedkłada stosowne dokumenty.

W piśmie przygotowawczym z dnia 11.06.2013 r. wnioskodawcy wskazali, iż odnosząc się do podniesionego przez uczestnika zarzutu zasiedzenia, należy zauważyć, że wnioskodawcy przedmiotową nieruchomość nabyli w drodze umowy sprzedaży z dnia 11.06.2010 r. od Agencji Nieruchomości Rolnych będącej państwową osobą prawną. Powyższe zaś dowodzi stosunków własnościowych gruntu, na którym posadowione są słupy i linie przesyłowe wykorzystywane przez uczestnika postępowania. Równocześnie uczestnik postępowania potwierdził, iż jest następcą

prawnym Zakładu (...) SA w O. będącego jednoosobową spółką Skarbu Państwa przekształconą z przedsiębiorstwa państwowego pod nazwą Zakład (...) w O.. Powyższe zaś, w ocenie wnioskodawców, jednoznacznie dowodzi zbieżności podmiotów władającego gruntem, jak i posadowionymi na nim urządzeniami. Dopiero od momentu rozdzielenia podmiotu będącego właścicielem nieruchomości od podmiotu władającego urządzeniami możliwe jest liczenie biegu zasiedzenia służebności. Wprawdzie art. 176 kc przewiduje możliwość doliczania czasu posiadania poprzednika w przypadku, jednakże nie jest możliwe doliczenie do czasu, przez który uczestnik sam posiada urządzenia przesyłowe, czasu posiadania ich przez swego poprzednika, gdyż niemożliwym jest zasiedzenie służebności przez Skarb Państwa przeciwko samemu sobie. W obecnym stanie sprawy jednoznacznie wynika, zatem, iż uczestnik nie spełnił przesłanek koniecznych do uznania, iż sposób i czasookres korzystania przez niego z urządzeń przesyłowych doprowadziły do zasiedzenia służebności na jego rzecz, a w konsekwencji do uzyskania prawa do bezpłatnego korzystania z w/w urządzeń na przyszłość. Ustawodawca wskazał czas, w jakim musi nieprzerwanie trwać samoistne korzystanie z trwałego i widocznego urządzenia posadowionego na cudzym gruncie. Gdy stan taki uzasadniony jest dobrą wiarą, to okres wymagany do zasiedzenia upływa po 20 latach, gdy zaś posiadacz jest w złej wierze, to minimalny okres to lat 30. W przypadku uczestnika postępowania jedynie zła wiara może być brana pod uwagę, co dodatkowo wyłącza możliwość przyjęcia, iż w realiach niniejszej sprawy możliwym jest przyjęcie, iż doszło już do upływu terminu koniecznego do uznania, że doszło do zasiedzenia służebności przesyłu.

W piśmie przygotowawczym z dnia 26.06.2013 r. uczestnik postępowania wskazał, że bezsporne jest, że uczestnik postępowania do 1990 r. będąc zarządcą mienia państwowego, nie wykonywał żadnych praw dla siebie tylko na rzecz Skarbu Państwa (art. 128 kc). Nie zmienia to jednak faktu, że korzystanie przez uczestnika z nieruchomości w sposób odpowiadający treści służebności gruntowej, prowadziło do zasiedzenia tej służebności przez Skarb Państwa (uchwała SN z dnia 22.10.2009r. - sygn. akt III CZP 70/09). Powyższy fakt wyklucza dochodzenie jakichkolwiek roszczeń przez aktualnego właściciela nieruchomości. Uczestnik nie mógł przeciwstawić Skarbowi Państwa jakichkolwiek własnych uprawnień, jednakże w stosunkach zewnętrznych z osobami trzecimi miał taką pozycję jak posiadacz samoistny (uchwała składu 7 Sędziów SN z dnia 16.10.1961 r. - sygn. akt I Co 20/61). Przejście posiadania nastąpiło w trybie art. 176 § 1 kc. W konsekwencji uczestnik postępowania może zaliczyć okres samoistnego posiadania Skarbu Państwa przed 01.02.1989 r.

Odnośnie poglądów wnioskodawców w kwestii złej wiary uczestnika postępowania, w/w podniósł, że linia napowietrzna 15 kV, wybudowana przed 1945r. pozostaje na majątku uczestnika, jest przez niego eksploatowana, modernizowana i remontowana nieprzerwanie od ponad pięćdziesięciu lat. W księgach majątkowych uczestnika figuruje od 1 lipca 1988 r. Urządzenia przesyłowe zostały przejęte na podstawie ustawy z dnia 8.03.1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich. Zgodnie z art. 7 kodeksu cywilnego jeżeli ustawa uzależnia skutki prawne od dobrej lub złej wiary, domniemywa się istnienie dobrej wiary. Domniemanie to jest domniemaniem wzruszalnym, ale ciężar jego obalenia spoczywa, zgodnie z regułą zawartą w art. 6 k.c., na podmiocie, który z faktu przypisania innemu podmiotowi złej wiary, wywodzi skutki prawne. Na wnioskodawcach spoczywa zatem ciężar wykazania, że uczestnik korzystał z gruntu w złej wierze. Niewykazanie tej okoliczności równoznaczne jest z tym, iż to na korzyść uczestnika działa domniemanie z art. 7 k.c. samo twierdzenie o złej wierze warunku tego nie spełnia. O dobrej wierze nie przesądza posiadanie tytułu do nieruchomości, a - tak jak w przedmiotowej sprawie - uzasadnione przekonanie uczestnika o prawie do korzystania z nieruchomości na zasadach wynikających z przekazania urządzeń wybudowanych jeszcze przed 1945r. a o istnieniu dobrej wiary przesądza moment objęcia przedmiotu w posiadanie.

Na rozprawie w dniu 13 stycznia 2016 r. uczestnik postępowania wskazał, iż rozpoczęcie biegu zasiedzenia w realiach niniejszej sprawy powinno liczyć się od dnia 05.12.1990 r. ewentualnie od 01.02.1989 r. W związku z tym, iż wnioskodawcy wystąpili z niniejszym wnioskiem w listopadzie 2012 r., to przyjęć trzeba, że najpóźniej z dniem 06.12.2010 r. upłynął 20 – letni okres posiadania służebności przez uczestnika, a to w dobrej wierze.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. i S. małżonkowie W. są współwłaścicielami nieruchomości gruntowej o pow. 4.1472 ha położonej w T., gmina L., powiat (...), województwo (...), oznaczonej jako działka gruntu nr (...), dla której Sąd Rejonowy w

Kluczborku, Wydział V Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą o numerze KW (...). Współwłasność powyższej nieruchomości wnioskodawcy nabyli od Agencji Nieruchomości Rolnych w drodze umowy sprzedaży z dnia 11.06.2010 r. potwierdzonej aktem notarialnym Rep. A nr (...) sporządzonym przed notariuszem A.R. P. w Kancelarii Notarialnej w O..

Dowód: akt notarialny z dnia 11.06.2010 r. k. 11 – 15, wypis i wyrys z rejestru gruntów G. 130 k. 16, wydruk internetowy księgi wieczystej (...) k. 18- 30, akta papierowe księgi wieczystej KW (...), KW (...), zeznania wnioskodawcy K. W. k. 225-226

Przez nieruchomość wnioskodawców stanowiącą działkę Nr (...) przebiega linia napowietrzna średniego napięcia 15 kV od rozdzielni sieciowej L. do stacji transformatorowej K., wybudowana przed 1945 r. Urządzenia przesyłowe zostały przejęte na podstawie ustawy z dnia 8.03.1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich. Linia ta pozostaje w majątku poprzedników prawnych uczestnika postępowania od 60 lat. W tym czasie linia ta była stale eksploatowana, dozorowana i remontowana. W księgach majątkowych poprzednika uczestnika figuruje od 1 lipca 1988 r.

Na działce wnioskodawców Nr (...) pierwotnie posadowionych było 5 stanowisk słupowych w/w linii napowietrznej. Z uwagi na zły stan techniczny linii, w 2011 r. doszło do modernizacji linii w wyniku której wydłużono ilość przęseł i zlikwidowano 3 stanowiska słupowe, pozostawiając 2, w tym jedno w miejscu poprzedniego położenia, a drugie ze względów technologicznych pozostało w tej samej linii, zostając posadowione w połowie przęsła między dwoma dotychczasowymi słupami, które zostały zlikwidowane.

W procesie przygotowania dokumentacji techniczno-prawnej dla wyżej opisanej modernizacji uzyskana została zgoda ówczesnego właściciela nieruchomości tj. Agencji Nieruchomości Rolnych na przeprowadzenie modernizacji i wejście wykonawcy na działkę (...).

Po przejściu własności przedmiotowej nieruchomości na wnioskodawców, w dniu 28.07.2011 r. zawarte zostało porozumienie pomiędzy wykonawcą robót a K. W. w sprawie zajęcia nieruchomości w tym działki Nr (...) na cele robót modernizacyjnych. Na mocy przedmiotowego porozumienia wypłacona została wnioskodawcy K. W. kwota 15 000 zł tytułem zajęcia nieruchomości wnioskodawców i zniszczenia upraw.

Dowód: pisma poza procesowe stron wraz z wezwaniem do zapłaty k. 33 - 35 i 36 – 38, 76-77, k. 82 -83, grupy środków trwałych k. 51, karty obchodu linii napowietrznej k. 52 – 59, raport powykonawczy k. 60 - 63, karty remontu linii napowietrznej i oględzin linii napowietrznej k. 64 -68, karty eksploatacji linii wraz z mapą k. 69-70, protokół z dnia 08.08.2011r. k. 71, przyjęcie środka trwałego k. 72 – 75, porozumienie z dnia 28.07.2011r. k. 78 - 80 wraz z oświadczeniem do porozumienia k. 81, zeznania świadka J. O. k. 190, W. F. k. 196-197, zeznania wnioskodawcy K. W. k. 225-226

Zarządzeniem nr 0/66 Ministra Energetyki z dnia 31 grudnia 1952 r. doszło do utworzenia Przedsiębiorstwa Państwowego pod nazwą Zakład (...), z późniejszą nazwą Zakład (...) (...)O..

Zarządzeniem Nr 79/ORG/89 Ministra Przemysłu z dnia 16 stycznia 1989 r. utworzone została Przedsiębiorstwo Państwowe pod nazwą Zakład (...) w O..

Zarządzeniem nr 189/O./93 Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 09 lipca 1993 r. dokonano przekształcenia (...) w O. w jednoosobową spółkę Skarbu Państwa.

Aktem notarialnym z dnia 12.07.1993 r., rep. numer A (...) doszło do przekształcenia (...) w O. jednoosobowa spółka Skarbu Państwa w spółkę akcyjną pod nazwą Zakład (...) Spółka Akcyjna.

Aktem notarialnym z dnia 14.04.2004 r., rep. A nr (...) doszło do połączenia Zakładów (...) S.A. w O., J., L., W. i W. w Spółkę Akcyjną działającą pod nazwą (...) S.A., której bezpośrednim następcą jest uczestnik postępowania (...) S.A.

Dowód: z zarządzenia z 31.12.1952r. k. 102-104, z odpisu z rejestru przedsiębiorstw państwowych k. 105-106, z zarządzenia z dnia 29.11.1958r. k. 107-111, z zarządzenia z dnia 25.02.1958r. k. 113-114 wraz z odpisem z rejestru przedsiębiorstw k. 115 i zmianą w rejestrze przedsiębiorstw k. 112, z zarządzenia z dnia 12.08.1975 r. k. 116-123, z załącznika nr 1 do zarządzenia z dnia 17.08.1975r. k. 124, z zarządzenia z dnia 01.08.1982r. k. 125 wraz z wykazem k. 126, z zarządzenia z dnia 30.12.1998r. k. 127 wraz z wykazem k. 128 -130, z zarządzenia z dnia 16.01.1999r. k. 131-132 wraz z odpisem z rejestru przedsiębiorstw k. 133, z zarządzenia z dnia 09.07.1993r. k. 134-135 wraz z załącznikiem k. 135 A, z aktu notarialnego z dnia 14.04.2004r. k. 136 – 148, wraz z odpisem pełnym z rejestru przedsiębiorców k. 149 – 160, z załącznika do zarządzenia nr (...) k. 84 - 86, decyzji z dnia 28.10.1994r. nr (...)i (...)wraz z informacją o działce na dzień 16 maja 2013 r. k. 91 i 101

Pismem z dnia 05.09.2011 r. wnioskodawcy wezwali uczestnika do dobrowolnego ustanowienia w drodze umowy, opisywanej służebności przesyłu za odpowiednim wynagrodzeniem, na co tenże nie wyraził zgody.

Dowód: wezwanie do zapłaty z dnia 05.09.2011 r. k. 31-32, zeznania wnioskodawcy K. W. k. 225-226

W tym stanie rzeczy Sąd zważył, co następuje:

Wniosek nie zasługuje na uwzględnienie.

Przechodząc do meritum sprawy na wstępie należy wskazać, iż zgodnie z art. 305¹ k.c., nieruchomości można obciążyć na rzecz przedsiębiorcy, który zamierza wybudować lub którego własność stanowią urządzenia, o których mowa w art. 49 § 1 k.c., prawem polegającym na tym, że przedsiębiorca może korzystać w oznaczonym zakresie z nieruchomości obciążonej, zgodnie z przeznaczeniem tych urządzeń (służebność przesyłu). Warunkiem skutecznego żądania ustanowienia służebności przesyłu jest zatem:

- posadowienie lub zamiar zainstalowania urządzeń przesyłowych, stanowiących własność przedsiębiorstwa, na gruncie osoby trzeciej;
- brak ograniczonego prawa rzeczowego o treści odpowiadającej służebności przesyłu, przysługującego przedsiębiorstwu, na rzecz którego służebność opisana w art. 305¹ k.c. ma zostać ustanowiona.

Ustalenie, zatem w toku postępowania, że właściciel urządzeń przesyłowych dysponuje już prawem w postaci służebności gruntowej o treści odpowiadającej służebności przesyłu nie pozwala na uwzględnienie wniosku. Istotą postępowania o ustanowienie służebności jest, bowiem usankcjonowanie prawnorzecowego tytułu do władania cudzym gruntem w określonym zakresie co, w przypadku istnienia prawa o takiej treści, czyni wniosek bezprzedmiotowym. Zważywszy zatem na podniesiony przez uczestnika postępowania zarzut zasiedzenia, w sprawie ustalić należało w pierwszej kolejności, czy (...) S.A. w Krakowie legitymuje się odpowiedniej treści służebnością, nabytą w sposób pierwotny. Orzecznictwo Sądu Najwyższego dopuszcza, bowiem możliwość nabycia przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu (por. uchwała Sądu Najwyższego z 7 października 2008 r., III CZP 89/08, Biuletyn SN z 2008 r., nr 10, poz. 7, postanowienie Sądu Najwyższego z 13 października 2011 r., V CSK 502/10, LEX nr 1096048).

Nie ulega przy tym wątpliwości, że dopuszczalne jest ustalenie nabycia prawa rzeczowego przez zasiedzenie w postępowaniu innym, niż sprawa o zasiedzenie (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 12 grudnia 2008 r. II CSK 389/08, LEX nr 484715).

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego przez działki wnioskodawcy przebiegają urządzenia przesyłowe stanowiące własność uczestnika postępowania.

In concreto przez nieruchomości wnioskodawców stanowiącą działkę Nr (...) przebiega linia napowietrzna 15 kV, wybudowana przed 1945 r. Urządzenia przesyłowe zostały przejęte na podstawie ustawy z dnia 8.03.1946 r.

o majątkach opuszczonych i poniemieckich. Linia ta pozostaje w majątku poprzedników prawnych uczestnika postępowania od 60 lat. W tym czasie linia ta była stale eksploatowana, dozorowana i remontowana. W księgach majątkowych poprzednika uczestnika figuruje od 1 lipca 1988 r.

Zgodnie z art. 172 § 1 k.c., posiadacz nieruchomości nie będący jej właścicielem nabywa własność, jeżeli posiada nieruchomość nieprzerwanie od lat dwudziestu, jako posiadacz samoistny, chyba, że uzyskał posiadanie w złej wierze. Z kolei zgodnie z art. 172 § 2 k.c., posiadacz nieruchomości, który uzyskał jej posiadanie w złej wierze nabywa własność po upływie lat trzydziestu.

Posiadanie można uznać za samoistne, jeżeli posiadacz rzeczy włada nią faktycznie jak właściciel (art. 336 k.c.). Przy czym tak rozumiana instytucja posiadania samoistnego składa się z dwóch elementów: fizycznego (corpus), rozumianego, jako faktyczne właścicielskie władanie rzeczą, oraz intelektualnego (animus) rozumianego, jako zamiar władania rzeczą dla siebie. W praktyce istotną wskazówką oceny charakteru posiadania jest zaistnienie manifestowanego na zewnątrz wobec otoczenia zachowania posiadacza wskazującego z jednej strony na faktyczne władanie rzeczą jak właściciel, zaś z drugiej strony na jego zamiar władania rzeczą tylko przez siebie (por. J. Ignatowicz (w:) Kodeks cywilny. Komentarz, t. I, Warszawa 1972, s. 770; J. St. Piątkowski (w:) System..., s. 323; E. Skowrońska-Bocian (w:) Kodeks..., s. 436).

W ocenie Sądu nie ulega wątpliwości, że opisana instalacja elektroenergetyczna przebiegająca przez działki wnioskodawcy stanowi trwale i widoczne urządzenie, o którym mowa w art. 292 k.c. W orzecznictwie Sądu Najwyższego prawne pojęcie „urządzenia” oznacza bowiem wynik celowego działania, uzewnętrzniony w trwałej postaci widocznych przedmiotów czy mechanizmów, wymagających do swego powstania pracy ludzkiej. Tym samym usytuowane urządzenia do przesyłu energii w postaci linii napowietrznej i urządzeń naziemnych, stanowi niewątpliwie trwale i widoczne urządzenie, o którym mowa w art. 292 k.c. Jest to, bowiem obiekt skonstruowany przez człowieka i posadowiony w ten sposób, że może być spostrzeżony bez najmniejszego problemu. Zważywszy, zatem, że linia przesyłowa istnieje na wymienionych we wniosku działkach od dziesiątek lat z pewnością są to urządzenia trwałe.

Skoro więc nieruchomości wnioskodawcy zabudowane są trwałymi i widocznymi urządzeniami od dłuższego czasu w sprawie ustalić należało, czy okres ten jest wystarczający do nabycia przez zasiedzenie służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu (przyjęcie dobrej lub złej wiary).

Zważywszy więc, że ustawa nakazuje domniemywać nieprzerwane posiadanie urządzeń przez uczestnika i jego poprzedników (art. 340 k.c.) przyjąć należało, że posiadanie to miało ciągły i samoistny charakter. Wnioskodawca nie przedstawił jednocześnie jakichkolwiek dowodów pozwalających obalić domniemanie wynikające z art. 340 k.c.

Dlatego też, zdaniem Sądu, władztwo wykonywane w ramach wykorzystywania sieci przesyłowej przebiegającej przez działkę gruntu nr (...), stanowiącą własność wnioskodawców odpowiada przesłankom wymienionym w art. 352 k.c. Posiadanie wykonywane przez poprzedników uczestnika postępowania, związane z wieloletnim wykorzystywaniem na potrzeby przedsiębiorstwa trwałego i widocznego urządzenia, niewątpliwie uznać należy bowiem za posiadanie w zakresie odpowiadającym treści służebności. Co przy tym istotne, w trakcie eksploatacji linii dochodziło do przeniesienia posiadania spornej infrastruktury. Bezsprzecznie bowiem każde kolejne przedsiębiorstwo przesyłowe dysponowało tymi urządzeniami po przekazaniu ich we władanie przez poprzednika (art. 348 k.c.) – skoro przesył dokonywany był przez cały czas, co było okolicznością niekwestionowaną.

Przyjąć należy, zatem, iż uczestnik postępowania jest posiadaczem samoistnym urządzeń przesyłowych posadowionych na działce Nr (...) w postaci napowietrznej 15 kV oraz dwóch stanowisk słupowych, wybudowanej przed 1945 r., oraz przejętych na podstawie ustawy z dnia 8.03.1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich. Linia ta pozostaje w majątku poprzedników prawnych uczestnika postępowania od 60 lat. W tym czasie linia ta była stale eksploatowana, dozorowana i remontowana. W księgach majątkowych poprzednika uczestnika figuruje od 1 lipca 1988 r.

Przechodząc dalej odnieść należy się do podnoszonego przez wnioskodawców zarzutu zbieżności do 2010 r. podmiotu władającego gruntem, jak i posadowionymi na nim urządzeniami, wyłączającego w ocenie w/w dopuszczalność przyjęcia, iż w realiach rozpoznawanej sprawy doszło do zasiedzenia służebności o treści odpowiadającej służebności przesyłu.

Odnosząc się do powyższego wskazania wymaga, że w przedmiotowej sprawie poza sporem pozostawało, iż działka wnioskodawców, na której posadowione są opisane urządzenia przesyłowe stanowiła do 11.06.2010 r. własność Skarbu Państwa (Agencji Nieruchomości Rolnych) – wnioskodawcy nabyli własność przedmiotowej nieruchomości w drodze umowy sprzedaży z dnia 11.06.2010 r. potwierdzonej aktem notarialnym Rep. A nr (...) sporządzonym przed notariuszem A.R. P. w Kancelarii Notarialnej w O..

Mając powyższe na uwadze przyjąć należy, że w istocie przez czas, gdy w jednym ręku właścicielskim znajdowały się grunty (przez które przebiegały w/w linie) i urządzenia posadowione na nich, a znajdujące się na stanie przedsiębiorstw państwowych (poprzedników prawnych uczestnika), nie mógł być okres zasiedzenia. Przywołać należy w tym względzie na pogląd Sądu Najwyższego, wyrażony w postanowieniu z dnia 05 czerwca 2009 roku, I CSK 495/08 (nie publ.), w którym przyjęto, że do dnia 31 stycznia 1989 roku (tj. w okresie obowiązywania art. 128 k.c. w dawnym brzmieniu) nie mogło dojść do zasiedzenia służebności gruntowej wówczas, gdy zarówno właścicielem nieruchomości obciążonej, jak i posiadaczem służebności gruntowej oraz właścicielem nieruchomości władnącej był Skarb Państwa, a zarząd wykonywały różne przedsiębiorstwa państwowe. Uchylenie art. 128 k.c. w pierwotnym brzmieniu w dniu 01 lutego 1989 roku nie spowodowało jednak „automatycznego uwłaszczenia” z tym dniem państwowych osób prawnych, co do składników mienia państwowego znajdujących się w ich zarządzie. Jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów - zasadzie prawnej - z dnia 18 czerwca 1991 roku, III CZP 38/91, „uwłaszczenie” takie nastąpiło dopiero na podstawie ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości oraz przepisów określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych. Dopóty zatem, dopóki wspomniane „uwłaszczenie” nie nastąpiło, państwowe osoby prawne nie miały samodzielnych praw do składników mienia państwowego, którym dotychczas zarządzały, nadal wykonywały w tym zakresie jedynie uprawnienia Skarbu Państwa. Dotyczyło to także przewidzianego w art. 47 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (w brzmieniu obowiązującym do dnia 21 marca 1990 roku) zbywania środków trwałych innym jednostkom gospodarki uspołecznionej oraz ustanawiania na ich rzecz w stosunku do tych środków ograniczonych praw rzeczowych.

Kierując się powyższą argumentacją należało przyjąć, że do dnia 05 grudnia 1990 roku (data wejścia w życie ustawy z dnia 29 września 1990 roku o zmianie ustawy o gospodarce gruntami i wywłaszczaniu nieruchomości oraz przepisów określających ustrój majątkowy państwowych osób prawnych, Dz. U. z 1990 r. Nr 79, poz. 464) przedsiębiorstwa państwowe, będące poprzednikami prawnymi uczestnika postępowania, korzystając z nieruchomości w zakresie niezbędnym do eksploatacji znajdujących się na niej urządzeń infrastruktury przesyłowej, wykonywały jedynie uprawnienia należące do sfery mienia państwowego. Korzystanie z nieruchomości oraz ze służebności gruntowych przez przedsiębiorstwo państwowe następowało zatem na rzecz Skarbu Państwa (por. postanowienie sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2008r., III CSK 73/08, nie publ., z dnia 11 grudnia 2008r., II CSK 314/08, nie publ.). Jeśli natomiast właścicielem nieruchomości obciążonej, jak i posiadaczem służebności gruntowej przesyłu oraz właścicielem nieruchomości władnącej był - co jest okolicznością bezsporną w sprawie - Skarb Państwa, nie mogło w ogóle w tym czasie dojść do zasiedzenia służebności gruntowej przesyłu, skoro właściciel nie może nabyć przez zasiedzenie służebności gruntowej na nieruchomości stanowiącej jego własność.

W tym miejscu zauważenia wymaga również, że z powodów opisanych powyżej, nie jest także możliwe skrócenie terminu posiadania wymaganego do zasiedzenia służebności na podstawie art. 10 ustawy z dnia 28 lipca 1990r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny (Dz. U. Nr 55, poz. 321 ze zm.) w zw. z art. 292 zd. 2 k.c. o okresie korzystania z urządzeń tzw. „przesyłowych” przez przedsiębiorstwo państwowe w czasie, gdy nieruchomość, na której znajdowały się te urządzenia, była przedmiotem własności państwowej.

Dokonując, zatem jurydycznej syntezy powyższych rozważań podkreślić trzeba że wbrew twierdzeniom wnioskodawców, możliwe jest wcześniejsze niż od 2010 r. rozpoczęcie biegu zasiedzenia prawa służebności odpowiadającego w swej treści służebności przesyłu, albowiem z dniem 05 grudnia 1990 roku Skarb Państwa przestał być właścicielem i posiadaczem infrastruktury przesyłowej, gdy weszła w życie ustawa o gospodarowaniu gruntami i wywłaszczeniu nieruchomości z dnia 29 września 1990 roku, czyli po dacie uwłaszczenia przedsiębiorstwo państwowe mogło być uważane za posiadacza służebności przesyłu wykonywanej na potrzeby tych urządzeń, gdy urządzenia te, jak w realiach niniejszej sprawy, znajdowały się na nieruchomości stanowiącej dalej własność Skarbu Państwa.

W tych warunkach należało przyjąć, że bieg terminu zasiedzenia rozpoczął się z chwilą gdy przedsiębiorstwo państwowe – poprzednik prawny uczestnika postępowania - zaprzestał być traktowany jako podmiot tożsamy ze Skarbem Państwa. Przedsiębiorstwo państwowe stało się bowiem dopiero z tą chwilą samoistnym posiadaczem w zakresie odpowiadającym służebności gruntowej. Uczestnik postępowania nie może przy tym „doliczyć” do czasu swego posiadania - na podstawie art. 176 § 1 k.c. - czasu posiadania swego poprzednika. Dyspozycja tego przepisu nie może znaleźć zastosowania w niniejszej sprawie, gdyż samoistny posiadacz nie może doliczyć sobie czasu posiadania właściciela. Osoba prawna, która przed dniem 01 lutego 1989 roku miała status państwowej osoby prawnej i nie mogła nabyć (też w wyniku zasiedzenia) własności nieruchomości Skarbu Państwa, mogłaby do okresu samoistnego posiadania wykonywanego po tej dacie zaliczyć okres posiadania Skarbu Państwa przed dniem 01 lutego 1989 roku, jeżeli w tym czasie nastąpiło przeniesienie posiadania. Tymczasem grunt nad powierzchnią, którego usytuowane są urządzenia, stanowił własność państwową do dnia 11.06.2010 r.

Przechodząc dalej podkreślono, że zgodnie z przepisem art. 172 k.c., istotne znaczenie dla ustalenia długości terminu pozwalającego na zasiedzenie ma dobra bądź zła wiara posiadacza. W dobrej wierze jest posiadacz, który pozostaje w błędnym, ale usprawiedliwionym okolicznościami przeświadczeniu, że przysługuje mu prawo. W złej wierze jest ten, kto wie albo wiedzieć powinien, że prawo własności przysługuje nie jemu, lecz innej osobie. Oznacza to, że ocenie podlega zasadność przeświadczenia nabywcy o przysługującym mu prawie przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności towarzyszących (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 07 października 2010 roku, sygn. IV CSK 152/10, (...) Prawnej Lex nr 707912). Decydujące znaczenie ma stan dobrej lub złej wiary w chwili uzyskania posiadania. Niewątpliwie Skarb Państwa, będąc jednocześnie właścicielem gruntu, którego dotyczy wniosek działał w dobrej wierze. Skarb Państwa był bowiem wyłącznym i niepodzielnym właścicielem zarówno gruntu, jak i przedsiębiorstwa. Do czasu bowiem zmiany z dniem 01 lutego 1989 roku art. 128 k.c., kiedy odstąpiono od zasady jednolitego funduszu własności państwowej, prawo własności mienia państwowego przysługiwało jedynie Skarbowi Państwa. Należało zatem uznać, że do tego czasu, wyłącznym właścicielem przedsiębiorstw państwowych i ich infrastruktury był właśnie Skarb Państwa. Dopiero po tej dacie nastąpiła bowiem wyraźna polaryzacja podmiotowa i majątkowa samodzielnych uczestników obrotu cywilno - prawnego.

Realizując zatem inwestycję przesyłową i nie napotykając, co oczywiste, żadnego oporu i sprzeciwu ze strony poprzednika prawnego wnioskodawców, poprzednicy przedsiębiorstwa przesyłowego mieli, zatem pełne podstawy do usprawiedliwionego w tych okolicznościach przekonania o istnieniu po jego stronie prawa do zajęcia działki wnioskodawców na cele związane z przebiegiem linii przesyłowej i dalszego z niej korzystania choćby w związku z potrzebą konserwacji urządzeń.

Dodatkowego podkreślenia wymaga w tym miejscu, że dobrej wiary zasiadającego posiadacza nie wyłącza wiedza o prawie własności przysługującym osobie trzeciej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2013 r., sygn. V CSK 320/12, LEX nr 1391372).

Przyjmując, zatem dobrą wiarę po stronie uczestnika postępowania, a w konsekwencji 20 – letni termin zasiedzenia przedmiotowego prawa, stwierdzić trzeba, iż w zakresie działki wnioskodawców nr (...), na której posadowione są i przebiegają urządzenia przesyłowe uczestnika, w/w nabył przez zasiedzenie służebność o treści odpowiadającej służebności przesyłu w zakresie opisanych urządzeń przesyłowych z dniem 06 grudnia 2010 r., co in fine na dzień orzekania wyłącza zasadność niniejszego wniosku, implikując jego oddalenie.

Kończąc wskazania wymaga, iż modernizacja linii napowietrznej 15 kV przebiegającej od rozdzielni sieciowej L. do stacji transformatorowej K., w tym przez działkę wnioskodawców, do której doszło w 2011 r., nie doprowadziła do zamiany treści prawa służebności podlegającego zasiedzeniu.

Zauważenia wymaga, że z uwagi na zły stan techniczny linii, w 2011 r. doszło do modernizacji linii w wyniku której wydłużono ilość przęseł i zlikwidowano 3 stanowiska słupowe, pozostawiając 2, w tym jedno w miejscu poprzedniego położenia, a drugie ze względów technologicznych pozostało w tej samej linii, zostając posadowione w połowie przęsła między dwoma dotychczasowymi słupami, które zostały zlikwidowane.

W wyroku Sądu Najwyższego z 19.05.2004 r. wydanym w sprawie III CSK 496/02, wskazano, że nabyć przez zasiedzenie można tylko służebność o konkretnej treści, a nie nieskonkretyzowane "uprawnienie" do przeprowadzenia w dowolny sposób przez nieruchomość linii energetycznej (art. 292 k.c.).

W ocenie Sądu ustalenia dokonane w sprawie pozwalają przyjąć, iż w wyniku modernizacji przedmiotowej linii energetycznej do której doszło w 2011 r. nie powstał nowy, różny od poprzedniego stan posiadania, odpowiadający innej niż przed tą datą treści służebności. Należy bowiem zauważyć, że istotą omawianej służebności jest przebieganie linii średniego napięcia nad nieruchomością wnioskodawców i to w wyniku opisywanej modernizacji nie uległo zmianie. Nadto jak wskazał Sąd Najwyższy w przywoływanym już wyroku, sama zamiana w zakresie posadowienia słupów podtrzymujących przewody nie musi oznaczać zmiany treści służebności, a musi to być dodatkowo zmiana istotna.

Dokonując, zatem subsumcji ustalonego stanu niniejszej sprawy stwierdzić należy primo, iż nie doszło w żaden sposób do zmiany samej trasy linii, secundo w dalszym ciągu jest to linia średniego napięcia, tercio w wyniku modernizacji jeden z pozostawionych słupów w dalszym ciągu znajduje się w tym samym miejscu, a drugi uległ jedynie przesunięciu w połowie przęsła, ale w dalszym ciągu w przebiegu tej samej topograficznie linii. E. zmiany te nie wpływają w żaden sposób, a z pewnością w istotny, na zakres i charakter obciążenia nieruchomości wnioskodawców, jak również sposób wykonywania służebności oraz korzystania z urządzeń przesyłowych przez uczestnika.

Reasumując wobec podniesienia skutecznego zarzutu zasiedzenia przez uczestnika postępowania służebności o treści zbliżonej do służebności przesyłu, niniejszy wniosek należało uznać za bezzasadny, pozbawiony podstaw normatywnych.

Z uwagi na sprzeczne interesy stron, o kosztach postępowania, w punkcie drugim postanowienia, orzeczono na podstawie przepisu art. 520 § 2 k.p.c. Na zasądzoną na rzecz uczestnika postępowania kwotę składa się wynagrodzenie pełnomocnika w stawce podstawowej (240 zł), ustalone na podstawie § 7 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2002 r., nr 163, poz. 1349 ze zm.) oraz opłata skarbową od udzielonego w sprawie pełnomocnictwa (17 zł).

Kierując się treścią art. 113 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych Sąd nakazał ściągać od wnioskodawców solidarnie kwotę 2.279,55 zł tytułem wydatków związanych z wynagrodzeniem biegłego, tymczasowo pokrytych z sum budżetowych Skarbu Państwa.

Sygn. akt I Ns 245/13

(...)Z a r z ą d z e n i a:

1. (...);
2. (...);
3. (...).

K., dnia (...).